

Styrelsen for Arbejdsmarked
og Rekruttering

Hvem er uddannelses- hjælpsmodtagerne?

KLYNGEANALYSE

Sammenfatning

Formålet med analysen er at få et mere helhedsorienteret billede af, hvad der karakteriserer forskellige typer af uddannelseshjælpsmodtagere. En større viden om uddannelseshjælpsmodtagerne kan understøtte en målrettet indsats, så de unge hurtigst muligt kan hjælpes i uddannelse eller job. Mens nogle har brug for et venligt skub ud af kontanthjælpssystemet, hvorefter de aldrig vender tilbage, har andre brug for en mere håndholdt overgang for sikre fastholdelse i uddannelse og job.

Fra et statistisk perspektiv tegner der sig et billede af fire forskellige typer af uddannelseshjælpsmodtagere i analysen. De fire typer findes inden for alle tre visitationskategorier, dog med gradvist flere og mere komplekse barrierer for uddannelse og job fra de åbenlyst uddannelsesparate over de uddannelsesparate og til de aktivitetsparate.

Typerne af uddannelseshjælpsmodtagere i analysen dækker over:

- *Ingen eller få åbenlyse barrierer for uddannelse og job*
Store grupper blandt de åbenlyst uddannelsesparate (omkring halvdelen) og uddannelsesparate (knap 40 pct.) har ikke åbenlyse barrierer for at komme i uddannelse og job. De ligger generelt under uddannelseshjælpsmodtagernes gennemsnit for kriminalitet og brug af sundhedsydelser, og deres forældre er hovedsageligt beskæftigede. Mens en stor andel har uddannelsesfrafald bag sig, er der også flere med en gymnasial uddannelse. For gruppen med gymnasial uddannelse gælder det på tværs af visitationskategorier, at de har en relativt høj afgang fra kontanthjælpssystemet og også i høj grad finder varigt fodfæste uden for systemet.
- *Mødre*
Kvinder med børn skiller sig ud ved at have en betydeligt længere anciennitet i kontanthjælpssystemet (gennemsnitligt mellem 1-4 år) end andre i samme visitationskategori. Omkring halvdelen af gruppen bestående af mødre er også enlige forsørgere. Inden for alle visitationskategorier observeres det samme mønster; at mødre har lav afgang fra kontanthjælpssystemet, men for dem som afgår, fastholdes de i uddannelse og job på niveau med deres visitationskategori.
- *Mænd med forældre langt fra arbejdsmarkedet*
En stor gruppe mænd har forældre med meget lave beskæftigelsesgrader. En overvægt af gruppen har anden etnisk baggrund end dansk, og en stor andel er tidligere anbragte. Særligt blandt uddannelsesparate og aktivitetsparate forekommer også en overhyppighed af kriminalitet, hvor omkring halvdelen af gruppen har været anholdt og hver fjerde har siddet i fængsel. Gruppen afgår fra kontanthjælpssystemet på samme niveau som inden for visitationskategorierne, men blandt de som afgår, er der en stor andel som *ikke* finder varigt fodfæste i uddannelse og job.

- *Udfordringer med sygdom*

Inden for alle tre visitationskategorier optræder en mindre gruppe, som har udfordringer med fysisk eller psykisk sygdom. For de åbenlyst uddannelsesparate er der en gruppe af tidligere sygedagpengemodtagere, som ellers ikke har andre sygdomstegn. Blandt de uddannelsesparate er der en meget lille gruppe (1 pct.), som har et stort forbrug af sundhedsydelser, herunder hospitalsindlæggelser, læge-, psykolog- og psykiaterkontakter. På tværs af de uddannelsesparate og aktivitetsparate er der en gruppe personer med psykiske udfordringer. En stor andel af denne gruppe har en gymnasial uddannelse og forældre med tilknytning til arbejdsmarkedet og længerevarende uddannelser. På trods af psykiske udfordringer har personer med gymnasial uddannelse en høj afgang fra kontanthjælpssystemet og senere fastholdelse i uddannelse og job. Modsat ses det for gruppen med sygdomsudfordringer, som *ikke* har en uddannelse, at de har den laveste afgang fra kontanthjælpssystemet overhovedet og i tillæg hertil også lav efterfølgende fastholdelse i uddannelse og job.

1. Indledning

Unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der i en periode ikke kan forsørge sig selv, kan anmode kommunen om uddannelseshjælp. I januar 2019 var der ca. 36.100 personer der modtog uddannelseshjælp, hvilket svarer til 3,9 pct. af befolkningen mellem 18-29 år¹.

Formålet med analysen er at få en mere helhedsorienteret forståelse af, hvem personer som modtager uddannelseshjælp er, for at kunne understøtte deres vej i uddannelse og job på bedst mulig vis.

På baggrund af en række karakteristika (demografi, højest fuldførte uddannelse, sociale karakteristika, kontakt til sundhedsvæsen og uddannelses- og beskæftigelseshistorik) inddeles uddannelseshjælpsmodtagere i mindre grupper, kaldet klynger, alt efter hvor ensartede personernes karakteristika er. Det er disse klynger, som beskrives nærmere i analysen. I analysen inddrages også data om afgangsmønstre.

Metode

Analysen foretages ved hjælp af en såkaldt klyngeanalyse. En klyngeanalyse er en statistisk metode, der anvendes til at inddele karakteristika i klynger baseret på interne ligheder. Der sker således en mekanisk inddeling af uddannelseshjælpsmodtagerne på baggrund af, hvor ensartede deres baggrundskarakteristika er. På den måde får man en helhedsorienteret indsigt i typer af personer i uddannelseshjælp, og kommer på den måde et spadestik dybere end gennemsnitsbetragtninger.

Klyngeanalysen er foretaget separat for de tre visitationskategorier, der overordnet arbejdes med i forbindelse med uddannelseshjælpsmodtagere: åbenlyst uddannelsesparat, uddannelsesparat og aktivitetsparat. Analysens population består af alle personer der modtog uddannelseshjælp i løbet af 2016 (jf. bilag 1).

Til klyngeanalysen er der anvendt mange forskellige karakteristika inden for demografi, højest fuldførte uddannelse, sociale, kontakt til sundhedsvæsen, samt forudgående uddannelses- og beskæftigelseshistorik.

Det skal bemærkes at metoden er følsom over for hvilke variable, der anvendes. De identificerede klynger er derfor et produkt af det tilgængelige datamateriale. Med et andet datagrundlag ville der ikke nødvendigvis fremkomme samme inddeling. Metode og fremgangsmåde er nærmere beskrevet i bilag 1 og 2.

¹ Jobindsats.dk, Danmarks Statistik (FOLK1A) og egne beregninger.

2. Størstedelen af de åbenlyst uddannelsesparate har få eller ingen åbenlyse barrierer for uddannelse og job

Uddannelseshjælpsmodtagere visiteres åbenlyst uddannelsesparate, hvis de vurderes ikke at have barrierer for at kunne starte på en uddannelse og gennemføre den på ordinære vilkår. De åbenlyst uddannelsesparate vurderes at have færrest barrierer for at komme i uddannelse og job. I 2016 var der knap 9.200 personer, som var visiteret åbenlyst uddannelsesparate. Det svarer til 14 pct. af den samlede gruppe uddannelseshjælpsmodtagere.

I det følgende forsøges at belyse, hvad der karakteriserer de åbenlyst uddannelsesparate, og hvilke typer der findes blandt uddannelseshjælpsmodtagere.

De åbenlyst uddannelsesparate inddeles mekanisk i fem klynger, hvor de fem klynger kan samles i tre hovedgrupper ud fra deres åbenbare barrierer for at gå i uddannelse eller job.

De baggrundskarakteristika som ligger til grund for beskrivelserne af hver klynge inden for gruppen af de åbenlyst uddannelsesparate er opgjort i bilag 3.

De to første klynger udgør tilsammen 54 pct. af de åbenlyst uddannelsesparate og skiller sig ud ved *ikke* at have åbenlyse barrierer for uddannelse og job.

1. Unge med dansk herkomst uden uddannelse (32 pct.)

Den første klynge består af yngre personer (gennemsnitligt 21 år) med dansk herkomst. Ingen i klyngen har fuldført højere uddannelse end folkeskolen. Personerne er herudover kendetegnet ved ikke at have nogen børn, og sammenlignet med andre uddannelseshjælpsmodtagere har de kun i lav grad kontakt til sundhedsvæsenet, retsvæsenet eller været anbragte som børn. Herudover har personer i gruppen typisk forældre med mellemlange uddannelser og en høj beskæftigelsesgrad. Omkring 90 pct. har modtaget SU inden for de seneste tre år forud for uddannelseshjælpsforløbet, hvilket kan tyde på, at de fleste i gruppen kommer ind i kontanthjælpsystemet med uddannelsesfrafald i baggagen. Det er dog også kendetegnene for åbenlyst uddannelsesparate generelt.

2. Unge med gymnasial uddannelse (22 pct.)

Den anden klynge repræsenterer unge, som har en gymnasial uddannelse (97 pct.). Næsten ingen i klyngen har børn og kun få har været i kontakt med rets- og sundhedsvæsenet. Ligeledes er kun få tidligere anbragte. Deres forældre har overvejende lange uddannelser og høje beskæftigelsesgrader. Som det er gældende for mange uddannelseshjælpsmodtagere har flere i denne gruppe haft kontakt til psykolog inden for de seneste fem år (10 pct.).

De næste tre klynger har karakteristika, som erfaringsmæssigt kan virke som barrierer i forhold til at påbegynde og gennemføre en uddannelse. Tilsammen udgør de tre klynger 46 pct. af de åbenlyst uddannelsesparate.

3. *Mænd med forældre med lav beskæftigelse (30 pct.)*

I denne klynge udgør mænd to ud af tre. Sammenlignet med andre åbenlyst uddannelsesparate har gruppens forældre den laveste uddannelsesgrad og en lav beskæftigelsesgrad. Hver fjerde har anden etnisk herkomst end dansk (gennemsnittet for åbenlyst uddannelsesparate med anden etnisk baggrund end dansk er 13 pct.). De fleste er enlige, de har ingen børn., og der er flere tidligere anbragte (16 pct.) og en større andel har været anholdt (24 pct.) og siddet i fængsel (8 pct.) i denne klynge end i de andre klynger for åbenlyst uddannelsesparate. Alle i klyngen har folkeskolen som højest gennemførte uddannelse

4. *Enlige mødre (10 pct.)*

I denne klynge er alle forældre (93 pct. er mødre), hvoraf knap halvdelen er enlige forsørgere. De er i gennemsnit 25 år, hvilket er højt sammenlignet med den samlede gruppe uddannelsesmodtagere. De har tidligere været i uddannelse, og der er også en del, som har gennemført en gymnasial uddannelse (13 pct.). De har en høj grad af indlæggelser og lægekontakter, hvilket kan være som følge af graviditet og fødsel, mens de ikke har hyppigere kontakt til psykiater og psykolog end den gennemsnitlige uddannelseshjælpsmodtager. Sammenlignet med andre der er visiteret åbenlyst uddannelsesparate, har denne gruppe en betydelig længere anciennitet i kontanthjælpssystemet (1 år).

5. *Tidligere sygedagpengemodtagere (6 pct.)*

Denne klynge består hovedsageligt af tidligere sygedagpengemodtagere (84 pct.). De er ældre end gennemsnittet (24 år gamle), flere har børn (30 pct.), flere har været anbragte som børn (15 pct.), og flere har været anholdt (21 pct.) og siddet i fængsel (7 pct.). På trods af at de har en historik, hvor mange har modtaget sygedagpenge 3 år forud for uddannelseshjælp (84 pct.), har de *ikke* flere kontakter til sundhedsvæsenet end gennemsnittet.

2.1 *Åbenlyst uddannelsesparate med få eller ingen åbenlyse barrierer finder oftere fodfæste*

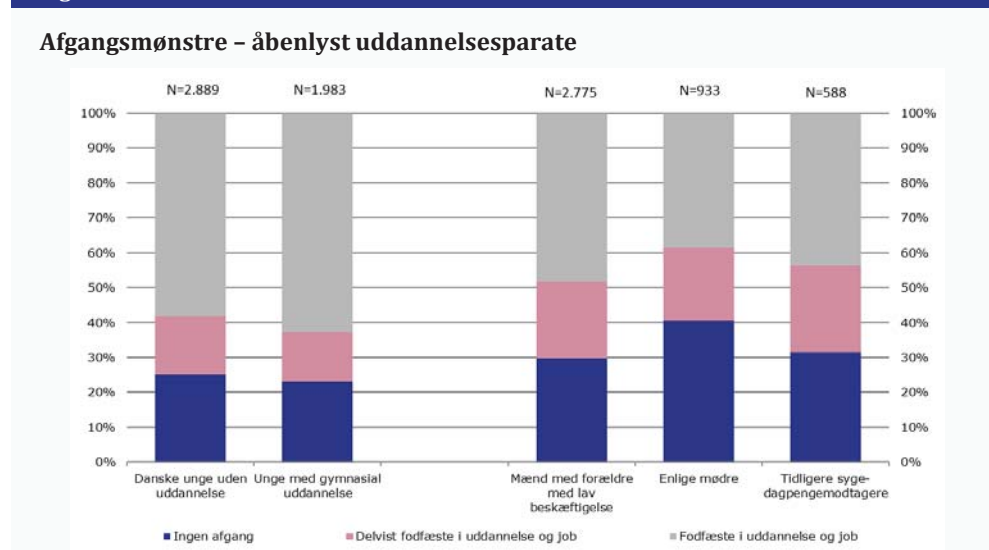
I det følgende sammenlignes afgangsmønstrene for de fem klynger. Det sker for at få et klarere billede af, hvorvidt nogle klynger har større udfordringer end andre med at finde fodfæste i uddannelse og job.

I figur 1 vises graden af hver enkelt klynges efterfølgende fodfæste i uddannelse og job. Grå afspejler, om de får fodfæste i uddannelse eller job i et år efter de afgår fra uddannelseshjælp. Rosa illustrerer unge, som afgår fra uddannelseshjælp og som enten vender tilbage til kontanthjælpssystemet inden for et år eller er i selvforsørgelse et helt år. Blå belyser de unge, der ikke afgik i hele 2016.

Den første gruppering, der består af to klynger, som lader til at have få eller ingen åbenbare barrierer for at få uddannelse og job, har som forventet større fodfæste end den anden gruppering med lidt flere barrierer. Særligt klyngen med gymnasiale uddannelser klarer sig godt. Det bemærkes, at selvom de to klynger ikke har åbenbare barrierer for uddannelse og job, er de i gennemsnit henholdsvis 4 og 6 måneder i kontanthjælpssystemet, jf. bilag 3.

Grupperingen med lidt flere barrierer har sværere ved at finde fodfæste, både helt og delvist. Særligt klyngen bestående af mødre afgår i mindre grad end de resterende klynger, men det lader dog til, at når de afgår, finder de i høj grad varigt fodfæste. Klyngerne bestående af mænd med forældre med lav beskæftigelse og tidligere sygedagpengemodtagere afgår derimod oftere, men en del vender også tilbage til kontanthjælpssystemet igen inden for et år.

Figur 1.

Anm.: Definition af ingen afgang, delvist fodfæste i uddannelse og job, samt fodfæste i uddannelse og job er givet i bilag 2.
Kilde: DREAM

3. Uddannelsesparate har oftere komplekse barrierer for uddannelse og job

Uddannelseshjælpsmodtagere visiteres uddannelsesparate, hvis det vurderes, at de med den rette hjælp og støtte kan påbegynde en uddannelse inden for et år. I 2016 var der knap 32.600 uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, hvilket svarer til 49 pct. af den samlede gruppe uddannelseshjælpsmodtagere. Det er kendetegnende for gruppen, at størstedelen har folkeskolen som højest gennemførte uddannelse (89 pct.), ligesom størstedelen har perioder med SU forud for ydelsesforløbets start (72 pct.). Det kan vidne om, at mange i denne visitationsgruppe har afbrudte uddannelsesforløb bag sig. Sammenlignet med gruppen af åbenlyst uddannelsesparate, har de uddannelsesparate flere karakteristika, der kan virke som barrierer for at komme i uddannelse og job, eksempelvis har flere været anbragt som børn (18 pct.), og en større andel har været anholdt inden for de seneste 10 år (22 pct.).

Når de uddannelsesparate mekanisk inddeles i klynger, fremkommer igen fem klynger, som kan samles i tre hovedgrupper baseret på graden af barrierer for at komme i uddannelse og job. Baggrundskarakteristika for hver klynge er opgjort i bilag 3.

1. *Unge med dansk herkomst uden uddannelse (39 pct.)*

Den første gruppe består af en enkelt klynge. Ligesom den største klynge blandt åbenlyst uddannelsesparate, adskiller gruppen sig ved *ikke* at have åbenlyse hindringer for at gå i uddannelse eller job. Klyngen består af unge personer (gennemsnitligt 21 år) med dansk herkomst, hvis forældre er uddannede med høje beskæftigelsesgrader. Selv har alle de unge i klyngen folkeskolen som højest gennemførte uddannelse. Sammenlignet med den restende gruppe uddannelsesparate har de en kort anciennitet i kontanthjælpssystemet (0,9 år).

Den næste gruppe består af to klynger, som lader til at have brug for lidt mere støtte til at komme i uddannelse eller beskæftigelse. Gruppen udgør halvdelen af alle uddannelsesparate.

2. *Tidligere kriminelle og anbragte mænd med forældre med lav beskæftigelse (38 pct.)*

Den første klynge består hovedsageligt af mænd (73 pct.), hvor hver fjerde har anden etnisk herkomst end dansk. Personerne er yderligere kendetegnet ved, at forældre hovedsageligt er ufaglærte med lave beskæftigelsesgrader (21-23 pct.). Hver tredje er tidligere anbragte. Knap halvdelen af personerne i klyngen har været anholdt og hver femte har siddet i fængsel.

3. *Enlige mødre med forældre med lav beskæftigelse (12 pct.)*

Den anden klynge i gruppen, som ser ud til at have brug for lidt støtte for at gå i uddannelse og job, er alle forældre og de fleste er kvinder (91 pct.). Halvdelen er også enlige forsørgere. De er i gennemsnit 25 år, hvilket er højt ift. den resterende gruppe uddannelseshjælpsmodtagere. Omkring halvdelen af deres forældre har ingen uddannelse og lave beskæftigelsesgrader (30-34 pct.). De bruger i høj grad sundhedsvæsenet, både i form af lægekontakter, indlæggelser og ambulante behandlinger. Den høje kontakt til sundhedsvæsenet kan potentielt relateres til graviditet og fødsel. Personerne i denne klynge har en relativ lang anciennitet i kontanthjælpssystemet (1,7 år).

De sidste to klynger, som udgør 12 pct. af alle uddannelsesparate, lader til at være udfordret af sygdom.

4. *Personer med gymnasial uddannelse og psykiske udfordringer (11 pct.)*

Den første af de to klynger består af personer, der i gennemsnit er 24 år, og som har gennemført en gymnasial uddannelse (84 pct.). En stor andel har kontakt til psykolog (27 pct.). Sammenlignet med andre uddannelsesparate har de relativ kort anciennitet i kontanthjælpssystemet (1 år), og flere har tidligere modtaget sygedagpenge (18 pct.). Blandt deres forældre er der en overrepræsentation med videregående uddannelser (39 pct.) og høje beskæftigelsesgrader (55-57 pct.).

5. *Kvinder med både fysiske og psykiske udfordringer (1 pct.)*

Den anden klynge, som kun svarer til 1 pct. af alle uddannelsesparate, består af kvinder (86 pct.) der har betydeligt større kontakt til sundhedsvæsenet end andre uddannelseshjælpsmodtagere, både i form af kontakt til læge, hospitalsindlæggelser, ambulante behandlinger, og kontakt til psykolog og psykiater. Hver fjerde i

denne lille klynge er tidligere anbragte, og er samtidig kendetegnet ved at have en lang anciennitet i kontanthjælpssystemet (2,1 år).

3.1 Personer med gymnasial uddannelse finder fodfæste i uddannelse og job

Afgangen til uddannelse og job for de uddannelsesparate klynger er mere differentierede end for de åbenlyst uddannelsesparate. For de uddannelsesparate er klyngerne mere komplekse, og hver klynge har mere forskelligartede barrierer, og det afspejles i afgangsmønstrene illustreret i figur 3.

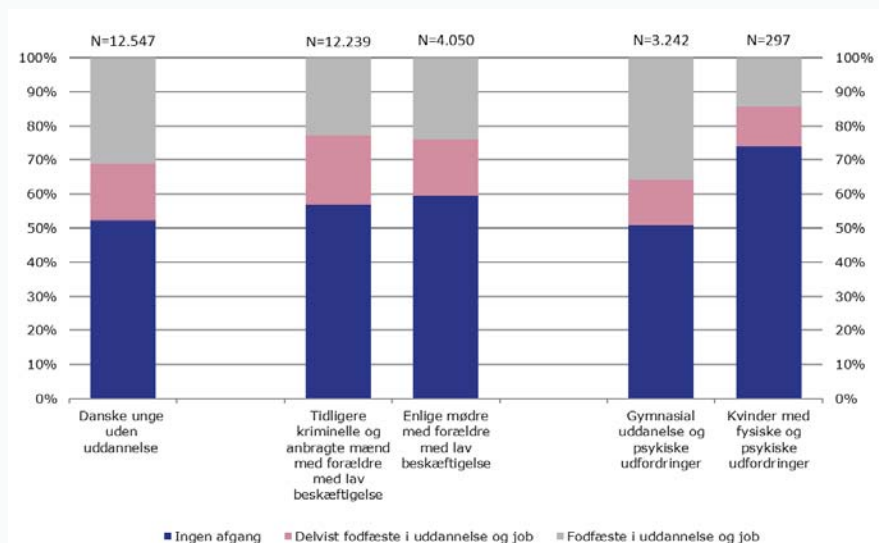
Ses bort fra den lille klynge på 1 pct., ser man at selvom klyngerne har næsten lige stor afgang fra kontanthjælpssystemet (mellem 41 og 50 pct.), er der stor spredning på graden af efterfølgende fodfæste i uddannelse og job. Som man så det for de åbenlyst uddannelsesparate har personer med gymnasial uddannelse både størst afgang fra kontanthjælpssystemet, og også efterfølgende bedst fodfæste i uddannelse og job. På trods af psykiske udfordringer opnår de også mere fodfæste end den klynge, der vurderes at have få eller ingen åbenlyse barrierer for uddannelse og job.

Ses igen bort fra klyngen som udgør 1 pct., har klyngen af uddannelsesparate mødre, den laveste afgang fra systemet, men dem som afgår, finder i høj grad varigt fodfæste. Det samme gjorde sig gældende for mødre blandt de åbenlyst uddannelsesparate. Modsat ser det ud for klyngen bestående af tidligere anbragte mænd med forældre med lave beskæftigelsesgrader. Selvom de afgår fra kontanthjælpssystemet ligesom gennemsnittet af uddannelsesparate, har de sværest ved at forblive i uddannelse og job, og kun halvdelen, af de som afgår, får varigt fodfæste indenfor det fulgte år.

Af figur 3 fremgår det deslige, at kvinder med fysiske og psykiske problemer har en lavere afgang fra kontanthjælpssystemet end de resterende klynger. Klyngen er dog lille, kun 1 pct. af alle uddannelsesparate.

Figur 3.

Afgangsmønstre - uddannelsesparate

Anm.: Definition af ingen afgang, delvist fodfæste i uddannelse og job, samt fodfæste i uddannelse og job er givet i bilag 1.

Kilde: DREAM

4. Aktivitetsparate træder tidligt ind i kontanthjælpssystemet

Uddannelseshjælpsmodtagere visiteres aktivitetsparate, hvis de vurderes at have brug for mere omfattende hjælp og støtte i længere tid end ét år, inden de kan påbegynde en uddannelse, som de kan gennemføre på almindelige vilkår. Der var knap 24.300 aktivitetsparate i 2016, hvilket svarer til 37 pct. af alle uddannelseshjælpsmodtagerne.

Gruppen af aktivitetsparate er generelt kendetegnet ved at en stor andel har haft kontakt til sundheds- og retsvæsnat. Hver fjerde er også tidligere anbragt (27 pct.). Til trods for at gennemsnitsalderen er 22 år, har de aktivitetsparate i gennemsnit en anciennitet på 2,8 år i kontanthjælpssystemet, hvilket betyder at en stor andel af de aktivitetsparate har ansøgt om uddannelseshjælp, så snart de er fyldt 18 år.

Endnu engang inddeles gruppen i visitationskategorien mekanisk i klynger, og igen dannes fem klynger, som også her kan samles i tre hovedgrupper. Bilag 5 viser baggrundskarakteristika for hver klynge blandt de aktivitetsparate.

1. Unge mænd med dansk herkomst uden uddannelse (33 pct.)

Den første klynge består af mænd (77 pct.) med dansk herkomst (97 pct.), som er forholdsvis unge (21 år). Ingen i klyngen har anden uddannelse end folkeskolen. De har relativt lang anciennitet i kontanthjælpssystemet givet deres alder (1,7 år) og kun få i klyngen har perioder med beskæftigelse eller SU forud for tilkendelsen af uddannelseshjælp. 23 pct. af gruppen har været anbragte som børn. Herudover er

der ikke udslagsgivende karakteristika, der kan bidrage med en forklaring på, hvorfor de unge i denne klynge ikke er i uddannelse eller job eller hvorfor de er visiteret aktivitetsparate.

De næste to klynger tilhører en gruppering, som har en række karakteristika, som kan udgøre betydelige barrierer for uddannelse og job.

2. Tidligere anbragte mødre med forældre med lav beskæftigelse (13 pct.)

Den første klynge består hovedsageligt af forældre (84 pct.), hvor de fleste er kvinder (89 pct.) og ældre end gennemsnittet (24 år). En stor del af gruppen har været anbragt som barn (34 pct.), og har forældre med lave beskæftigelsesgrader (26-30 pct.). Hver femte har anden etnisk herkomst end dansk. De har høj anciennitet i kontanthjælpssystemet (i gennemsnit 4 år). De har mange kontakter til sundhedsvæsenet i form af indlæggelser, ambulante behandlinger og lægekontakter, som potentielt kan henføres til graviditet og fødsel, mens de sammenlignet med hele gruppen af aktivitetsparate ikke har markant større kontakt til psykiatrien.

3. Tidligere kriminelle og anbragte mænd med forældre med meget lav beskæftigelse (12 pct.)

Den anden klynge består af enlige (74 pct.) mænd (83 pct.) med en overvægt af unge med anden etnisk herkomst end dansk (61 pct.). Omkring halvdelen af klyngen har været anbragt som barn. Deres forældre har et lavt uddannelsesniveau og meget lav beskæftigelsesgrad (13-14 pct.). I klyngen har 62 pct. været anholdt, mens 44 pct. har siddet i fængsel.

Den sidste gruppe består af to klynger, som begge er karakteriseret ved sygdoms-tegn og repræsenterer 41 pct. af alle aktivitetsparate.

4. Tidligere anbragte enlige med psykiske udfordringer og lang anciennitet i kontanthjælpssystemet (23 pct.)

I den første klynge er en tredjedel tidligere anbragte, 80 pct. er enlige og den gennemsnitlige anciennitet i kontanthjælpssystemet er 5,2 år, hvilket svarer til hele deres voksne liv siden de fyldte 18 år – de er i gennemsnit 23 år gamle. Desuden har de mange kontakter til læge, psykiater og psykolog.

5. Kvinder med psykiske udfordringer, gymnasial uddannelse og højtuddannede forældre (18 pct.)

I den anden klynge er 60 pct. kvinder med dansk herkomst (97 pct.), og en stor andel har en gymnasial uddannelse (25 pct.). En stor andel (ca. 30 pct.) har været til psykiater eller psykolog inden for det seneste år. Deres forældre har længerevarende uddannelser (kun 7 pct. har folkeskolen som højest fuldførte) og har høje beskæftigelsesgrader (60-62 pct.).

4.1 Kun få aktivitetsparate får fodfæste i uddannelse og job inden for et år

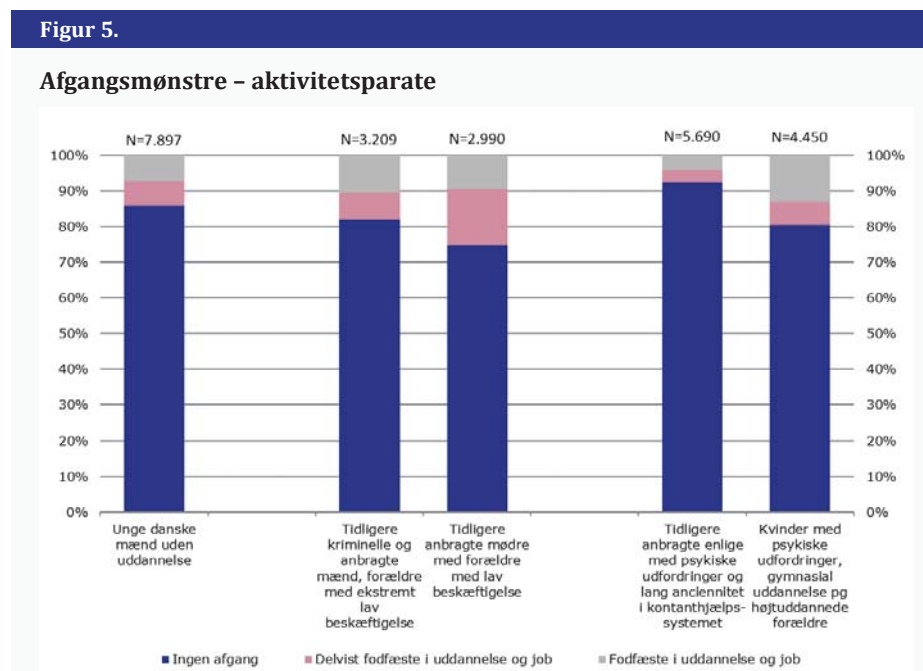
Afgangsmønstrene skal ses i lyset af, at gruppen af aktivitetsparate netop er aktivitetsparate, fordi det er vurderet, at de ikke kan starte uddannelse inden for et år.

Den første klynge, som på observerbare data er kendetegnet ved få eller ingen åbenlyse barrierer for uddannelse og job, har den næstlaveste afgang fra kontanthjælpssystemet af de fem klynger. Kun 15 pct. afgik fra kontanthjælpssystemet i 2016, jf. figur 5. Blandt dem som afgår, er det kun halvdelen som finder varigt fodfæste. Blandt de som afgår er det omkring halvdelen som finder varigt fodfæste.

Som for de åbenlyst uddannelsesparate og uddannelsesparate har klyngen, hvor en stor del har gennemført en gymnasial uddannelse både højst afgang fra kontanthjælpssystemet og også det bedste efterfølgende fodfæste til trods for psykiske udfordringer.

Som det også var tilfældet for både åbenlyst uddannelsesparate og uddannelsesparate har mødre den laveste afgang fra kontanthjælpssystemet. Ligeledes har klyngen af tidligere kriminelle og anbragte mænd med forældre med ekstremt lave beskæftigelsesgrader på trods af højere afgang mindre varigt fodfæste.

Klyngen med psykiske udfordringer, uden en gymnasial uddannelse, har den laveste afgang fra kontanthjælpssystemet, hvor kun 8 pct. afgår. Og blandt de som afgår, er det kun omkring halvdelen som finder varigt fodfæste.

Anm.: Definition af ingen afgang, delvist fodfæste i uddannelse og job, samt fodfæste i uddannelse og job er givet i bilag 3.

Kilde: DREAM

Bilag 1: Data og definitioner

I det følgende fremgår en kort beskrivelse af data og centrale definitioner.

Data og population

I analysen er anvendt samme population som i STARS tidligere analyse af uddannelseshjælpsmodtagere: Unges vej fra uddannelseshjælp til uddannelse og beskæftigelse. Her benyttes beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase, DREAM, til at udtrække populationen.

Analysens population består af alle personer, der er tilgået et uddannelseshjælpsforløb siden januar 2014, hvor uddannelseshjælp blev indført, og som har modtaget uddannelseshjælp i løbet af 2016. Gruppen, der indgår i analysen, består således både af unge der har været på uddannelseshjælp i længere tid, samt unge, der tilgår uddannelseshjælp i løbet af 2016.

DREAM er anvendt til at beskrive afgangsmønstre og i kombination med mentor-data også indsatsmønstre. Der er anvendt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sundhedsdata, kriminalitetsstatistikker, samt opgørelser over anbringelser og forebyggende statistikker.

Definition af afgangsmønstre

Et forløb er i analysen afsluttet, når personen i fire sammenhængende uger ikke har modtaget uddannelseshjælp. Den nye status personen afgår til, er givet ved et nedslag i den femte uge efter afgang fra uddannelseshjælp.

Populationen inddeles i tre grupper, alt efter hvor tæt de er på en uddannelse eller arbejdsmarkedet.

Fodfæste i uddannelse eller job

- Gruppen defineres ved personer, der er afgået fra uddannelseshjælp i 2016 og har haft mindst én uges uddannelse eller beskæftigelse i det efterfølgende år, og samtidig ikke på noget tidspunkt vender tilbage til ydelsessystemet i samme tidsperiode.

Delvist fodfæste uden for ydelsessystemet

- Personer der er afgået til selvforsørgelse i 2016 og forbliver selvforsørgende i det efterfølgende år².
- Personer der i 2016 afgår til enten job, uddannelse eller selvforsørgelse, men som inden for et år vender tilbage til ydelsessystemet.

Fortsat i ydelsessystemet

- Personer der *ikke* afgår fra uddannelseshjælp i 2016.
- Personer der afgår direkte til kontanthjælp i 2016.
- Personer der afgår direkte til anden ydelse i 2016.

² Personer i fængsel får ingen ydelse, hvorfor afgang til selvforsørgelse kan skyldes fængsling.

Bilag 2: Metode og fremgangsmåde

Klyngeanalyse (eller cluster analysis på engelsk) er en fællesbetegnelse for en række statistiske metoder eller teknikker til gruppering af observationer, i dette tilfælde gruppering af personer.

I denne analyse er der indledningsvist anvendt en hierarkisk clustering metode til at bestemme antallet af klynger. Herefter er der foretaget en ikke-hierarkisk clustering metode til mere korrekt at inddele observationerne i klynger og tildele personer til en bestemt klynge. Proceduren er udført separat for åbenlyst uddannelsesparate, uddannelsesparate og aktivitetsparate.

Populationen for klyngeanalysen er hhv. 9.200 åbenlyst uddannelsesparate, 32.600 uddannelsesparate og 24.200 aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere.

Der er anvendt følgende baggrundskarakteristika til gruppering af personerne:

Demografiske karakteristika:

- Alder
- Køn
- Herkomst
- Hvorvidt man er enlig
- Hvorvidt man har børn
- Hvorvidt man er forsørger
- Hvorvidt man er enlig forsørger

Højest fuldført uddannelse:

- Folkeskolen, gymnasial uddannelse, erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse

Sociale karakteristika:

- Forældrenes højest fuldførte uddannelse: Folkeskole, gymnasial uddannelse, erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse
- Moderens beskæftigelsesgrad siden 2008
- Faderens beskæftigelsesgrad siden 2008
- Hvorvidt man har været anbragt som barn
- Hvorvidt man har været fængslet inden for de seneste 10 år
- Hvorvidt man har været anholdt inden for de seneste 10 år

Kontakt til sundhedsvæsen:

- Hvorvidt man har været indlagt på hospitalet inden for de seneste 5 år
- Antal lægekontakter inden for det seneste år
- Hvorvidt man har været til privat psykiater inden for de seneste 5 år
- Hvorvidt man har været til privat psykolog inden for de seneste 5 år
- Hvorvidt man har modtaget ambulante behandlinger inden for de seneste 5 år

Forudgående uddannelses- og beskæftigelsehistorik

- Hvorvidt man har været beskæftiget 3 år forud for ydelsesforløbets start
- Hvorvidt man har modtaget sygedagpenge 3 år forud for ydelsesforløbets start
- Hvorvidt man har modtaget SU 3 år forud for ydelsesforløbets start

- Anciennitet i kontanthjælpssystemet

Den hierarkiske clustering metode fungerer ved, at hver person i udgangspunktet indgår i sin egen klynge, og processen er sådan, at de to tætteste klynger (dem der ligner personen mest) samles til en ny klynge, som erstatter de to forrige klynger. Iterationsprocessen fortsætter til der kun er én klynge.

Man kan bruge forskellige metoder til at finde ud af, hvor ens to personer er (eller hvor stor afstanden er mellem observationer), og i dette tilfælde er der anvendt Wards Minimum. Ved denne metode samles de to klynger, hvor clustering metoden skaber den mindste stigning i sum of the squared i klyngen.

De seneste 15 eller 20 trin i clustering processen bestemmer, hvor mange klynger der meningsfyldt skal være. I dette tilfælde viste den hierarkiske clustering metode en løsning med hhv. fem klynger for hver visitationskategori. Det er tilfældigt at antallet er fem for alle tre visitationskategorier.

Efter at have fået overblik over outliers og antallet af klynger, blev den ikke-hierarkiske clusteranalyse gennemført. Denne metode er fordelagtig til den endelige inddeling af observationer og dannelse af klyngerne, da den tillader at observationerne kan hoppe mellem klyngerne, mens de dannes. Her anvendes de første 10 observationer som kerner i hver af deres egne fem klynger. De efterfølgende observationer tildeles så de fem klynger på baggrund af afstandene til klyngernes kerner. De oprindelige ti kerner er ikke faste, men kan som alle observationer flytte klynge alt efter, hvem de ligner mest. Processen fortsætter indtil hver klynge har en kerne, der er lig gennemsnittet for klyngen på de anvendte baggrundskarakteristika.

Herudover skal det bemærkes at klyngeanalyse er meget følsom over for kombinationen af de baggrundskarakteristika, som anvendes i grupperingen af uddannelseshjælpsmodtagere, og den måde man opgør variablene på. Klyngerne er derfor et resultat af det tilgængelige data, de udvalgte baggrundskarakteristika og måden de er bearbejdet og sorteret.

Bilag 3

Karakteristika for åbenlyst uddannelsesparate, fordelt på klynger

	Folke-	Gym.	Foræl-	Mød-	Tidl.	ÅUP	Alle ud-
Demografiske karakteristika							
Alder (gns.)	21	23	22	25	24	22	22
Andel mænd	51	59	66	7	58	53	54
Andel med anden etnisk baggrund	3	14	25	14	13	13	14
Andel enlige	43	63	73	46	51	57	63
Andel med børn	0	3	2	100	30	14	15
Andel forsørgere*	0	3	0	99	18	12	12
Andel enlige forsørgere*	0	2	0	45	0	5	5
Højest fuldførte uddannelse (andel)							
Folkeskolen	100	2	100	86	93	77	89
Gymnasiale uddannelser	0	97	0	13	4	23	10
Erhvervsuddannelser	0	1	0	1	3	2	1
Videregående uddannelser	0	0	0	0	0	0	0
Sociale karakteristika							
Forældrenes højest fuldførte uddannelse (andel)							
- Folkeskolen	7	12	43	34	37	24	31
- Gymnasiale uddannelser	5	7	2	0	1	4	3
- Erhvervsuddannelser	57	39	38	50	45	46	44
- Videregående uddannelser	30	41	17	16	17	26	22
Moderens beskæftigelsesgrad siden 2008	71	61	24	40	39	49	42
Faderens beskæftigelsesgrad siden 2008	73	59	25	41	42	50	44
Andel anbragt som barn	2	3	16	14	15	9	20
Andel som har siddet i fængsel de seneste 10 år	0	1	8	2	7	3	9
Andel som har været anholdt de seneste 10 år	4	7	24	9	21	12	21
Kontakt til sundhedsvæsenet							
Andel med hospitalsindlæggelse seneste 5 år**	8	11	14	69	19	17	20
Antal lægekontakter seneste år (gns.)	5,4	5,3	5,2	10,4	7,1	5,9	7,6
Andel med kontakt til privat psykiater seneste 5 år	3	3	3	5	6	3	10
Andel med kontakt til psykolog seneste 5 år	11	10	3	10	7	8	11
Andel med ambulante behandlinger seneste 5 år	45	46	52	95	61	53	59
Uddannelses- og beskæftigelsehistorik							
Andel med beskæftigelse 3 år forud for ydelsesforløbets start	77	71	57	46	92		51
Andel som har modtaget sygedagpenge 3 år forud for ydelsesfor-	1	8	0	9	84	8	7
Andel som har modtaget SU 3 år forud for ydelsesforløbets start	90	95	84	89	72	88	62
Anciennitet i kontanthjælpsystemet, år (gns.)	0,4	0,5	0,6	1	0,5	0,5	1,7
Personer i alt	2.889	1.983	2.775	933	588	9.168	65.961

Anm.: *Forsørgere dækker over personer med hjemmeboende ugifte børn under 25 år. ** På somatiske afdelinger.

Bilag 4

Karakteristika for uddannelsesparate, fordelt på klynger

	Folke-	Foræl-	Mød-	Gym.		UP	Alle
Demografiske karakteristika							
Alder (gns.)	21	23	25	24	22	22	22
Andel mænd	49	73	9	51	14	53	54
Andel med anden etnisk baggrund	4	26	19	11	9	15	14
Andel enlige	52	74	53	66	62	62	63
Andel med børn	1	8	100	3	8	16	15
Andel forsørgere*	0	3	93	3	3	13	12
Andel enlige forsørgere*	0	0	48	0	0	6	5
Højest fuldførte uddannelse (andel)							
- Folkeskolen	100	99	95	9	94	89	89
- Gymnasiale uddannelser	0	0	4	88	5	10	10
- Erhvervsuddannelser	0	0	1	3	1	1	1
- Videregående uddannelser	0	0	0	0	0	0	0
Sociale karakteristika							
Forældrenes højest fuldførte uddannelse (andel)							
- Folkeskolen	6	57	45	15		31	31
- Gymnasiale uddannelser	4	2	2	4	3	3	3
- Erhvervsuddannelser	62	28	40	40	46	44	44
- Videregående uddannelser	26	12	12	39	21	21	22
Moderens beskæftigelsesgrad siden 2008	60	21	30	57	34	41	42
Faderens beskæftigelsesgrad siden 2008	64	23	34	55	50	44	44
Andel anbragt som barn	9	31	21	5	26	18	20
Andel som har siddet i fængsel de seneste 10 år	0	22	2	2	4	9	9
Andel som har været anholdt de seneste 10 år	6	46	10	9	14	22	21
Kontakt til sundhedsvæsenet							
Andel med hospitalsindlæggelse seneste 5 år**	15	11	64	16	57	20	20
Antal lægekøntakter seneste år (gns.)	7,3	5,4	11,7	8,3	47,1	7,6	7,6
Andel med kontakt til privat psykiater seneste 5 år	11	6	8	11	18	9	10
Andel med kontakt til psykolog seneste 5 år	13	4	11	27	28	11	12
Andel med ambulante behandlinger seneste 5 år	57	49	93	56	95	59	59
Uddannelses- og beskæftigelsehistorik							
Andel med beskæftigelse 3 år forud for ydelsesforløbets start	59	53	36	65	60	54	51
Andel som har modtaget sygedagpenge 3 år forud for ydelsesfor-	5	7	9	18	12	8	7
Andel som har modtaget SU 3 år forud for ydelsesforløbets start	78	60	76	92	71	72	62
Anciennitet i kontanthjælpssystemet, år (gns.)	0,9	1,2	1,7	1,0	2,1	1,1	1,7
Personer i alt	12.547	12.239	4.050	3.424	297	32.557	65.961

Anm.: *Forsørgere dækker over personer med hjemmeboende ugifte børn under 25 år. ** På somatiske afdelinger.

Kilde: DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sundhedsdata, kriminalitetsstatistik samt dat vedr. unges anbringelser og egne beregninger.

Bilag 5

Karakteristika for aktivitetsparate, fordelt på klynger

	Folke-	Mød-	Foræl-	Tidl.	Gym.	AP	Alle
Demografiske karakteristika							
Alder (gns.)	21	24	22	23	22	22	22
Andel mænd	77	11	83	52	39	56	54
Andel med anden etnisk baggrund	3	22	61	8	3	14	14
Andel enlige	63	53	75	79	66	67	63
Andel med børn	5	84	4	5	1	14	15
Andel forsørgere*	1	74	1	1	0	10	12
Andel enlige forsørgere*	0	34	0	0	0	4	5
Højest fuldførte uddannelse (andel)							
- Folkeskolen	100	96	99	97	72	94	89
- Gymnasiale uddannelser	0	2	1	2	25	6	10
- Erhvervsuddannelser	0	1	0	1	2	1	1
- Videregående uddannelser	0	0	0	0	0	0	0
Sociale karakteristika							
Forældrenes højest fuldførte uddannelse (andel)							
- Folkeskolen	35	50	45	31	7	32	31
- Gymnasiale uddannelser	0	2	16	4	1	3	3
- Erhvervsuddannelser	39	37	26	45	59	42	44
- Videregående uddannelser	24	11	12	21	32	22	22
Moderens beskæftigelsesgrad siden 2008	44	26	14	38	62	40	42
Faderens beskæftigelsesgrad siden 2008	50	30	13	42	60	43	44
Andel anbragt som barn	23	34	48	31	10	27	20
Andel som har siddet i fængsel de seneste 10 år	9	4	44	8	1	11	9
Andel som har været anholdt de seneste 10 år	20	13	62	23	6	22	21
Kontakt til sundhedsvæsenet							
Andel med hospitalsindlæggelse seneste 5 år**	8	66	11	19	19	21	20
Antal lægekontakter seneste år (gns.)	4,5	13,7	4,5	11,6	8,5	8,1	7,6
Andel med kontakt til privat psykiater seneste 5 år	3	15	10	23	29	14	10
Andel med kontakt til psykolog seneste 5 år	1	10	2	16	30	11	12
Andel med ambulante behandlinger seneste 5 år	49	94	50	66	63	62	59
Uddannelses- og beskæftigelsehistorik							
Andel med beskæftigelse 3 år forud for ydelsesforløbets start	27		39	45	56	39	51
Andel som har modtaget sygedagpenge 3 år forud for ydelsesfor-	1	12	2	11	8	6	7
Andel som har modtaget SU 3 år forud for ydelsesforløbets start	21	42	32	38	72	39	62
Anciennitet i kontanthjælpssystemet, år (gns.)	1,7	4,0	1,4	5,2	1,8	2,8	1,7
Personer i alt	7.897	3.209	2.990	5.690	4.450	24.236	65.961

Anm.: *Forsørgere dækker over personer med hjemmeboende ugifte børn under 25 år. ** På somatiske afdelinger.

Kilde: DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sundhedsdata, kriminalitetsstatistik samt data vedr. unges anbringelser og egne beregninger.